

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania M. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. o emeryturę – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w P. z dnia 28 lipca 2014 r., sygn. akt V U (...), oddalającego odwołanie M. S. od decyzji organu rentowego z dnia 4 kwietnia 2014 r., odmawiającej odwołującemu się prawa do emerytury, z uwagi na brak 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. Skargę oparto na pierwszej podstawie kasacyjnej określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ocenie autorki skargi w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: „Czy praca kierowcy autobusu, aby zostać uznana za pracę w warunkach szczególnych musi być wykonywana ciągle, bez przerw w jeździe oraz bez przerw pomiędzy poszczególnymi kursami czy też przerwy pomiędzy poszczególnymi kursami, w trakcie których kierowca wypełnia dokumenty przewozowe, oczekuje na wsiadających pasażerów oraz dokonuje bieżących czynności eksploatacyjnych w autobusie, stanowią przeszkodę dla uznania pracy kierowcy autobusu za pracę w warunkach szczególnych?”. Wskazano ponadto, że „co do tego zagadnienia orzecznictwo sądów zarówno apelacyjnych, jak i Sądu Najwyższego jest niejednolite i budzi wątpliwości”. Autorka skargi powołała w uzasadnieniu wniosku orzeczenia Sądów Apelacyjnych oraz orzeczenie Sądu Najwyższego wraz z tezami dotyczące sposobu kwalifikowania pracy między innymi kierowców autobusów jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wskazała, że „orzecznictwo sądów apelacyjnych nie jest w przedmiotowej kwestii jednolite. Raz sądy przyjmują, że wykonywanie innych czynności w ramach etatu, pod warunkiem, że są one związane z pracą w warunkach szczególnych lub stanowią jedynie uboczną działalność, nie stoi na przeszkodzie uznaniu, że pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze. W innych przypadkach sądy są zdecydowanie bardziej restrykcyjne i uznają, że aby praca mogła być uznana za pracę w warunkach szczególnych, pracownik musi wykonywać wyłącznie prace w warunkach szczególnych i musi te prace wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W przypadku kierowców autobusów zagadnienie to jest bardzo istotne, gdyż niewielu kierowców autobusów ma możliwość świadczenia nieprzerwanie przez 8 godzin pracy wyłącznie prowadząc pojazd...”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że „co do tego zagadnienia orzecznictwo sądów zarówno apelacyjnych, jak i Sądu Najwyższego jest niejednolite i budzi wątpliwości” (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej

odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie SN z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.. Przede wszystkim swoje wątpliwości ogranicza do ogólnikowego pytanie niepowiązanego z żadnym przepisem prawa. Brakuje odpowiedniej jurystycznej argumentacji, którą wykazanoby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Postawione w uzasadnieniu wniosku pytanie nie uwzględnia zasadniczych ustaleń zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...), zgodnie z którymi skarżący w ramach zatrudnienia w Zakładach Przemysłu [...] „P.” w Ł. na stanowisku kierowcy autobusu o liczbie miejsc powyżej 15, nie wykonywał pracy kierowcy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do stałych i świadczonych codziennie obowiązków ubezpieczonego należało dowożenie i rozwożenie pracowników P. na trasie U. – Ł., co zabierało mu około 3 godzin dziennie, woził pracowników na 6 rano i od 14 jak skończyli pracę; woził również popołudniami i na noc, rozwoził również pracowników z rejonu Z. i K., co

zabierało mu około 4 godzin, jednakże te czynności wykonywał tylko na polecenie dyspozytora i nie codziennie. W czasie postoju ubezpieczony sprawdzał stan techniczny autobusu, dokonywał drobnych napraw, a w przypadku poważniejszych napraw odstawiał autobus do mechanika. Ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy kierowcy autobusu, ponieważ łączył obowiązki kierowcy z obowiązkami mechanika. Czynności mechanika, wykonywane poza pracą kierowcy, nie były sporadyczne, wykonywane w wyjątkowych sytuacjach, ale stanowiły stały fragment obowiązków pracowniczych ubezpieczonego.

Zespół powyższych ustaleń stanowił punkt odniesienia do zasadniczej oceny zaskarżonego wyroku, że ubezpieczony nie wykazał, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych w wymiarze 15-letniego okresu takiej pracy i nie spełnił tym samym przesłanki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07 – OSNP 2009/3-4/43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08 - LEX nr

794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12 – LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12 - LEX nr 1228618).

Autorka skargi nie przedstawiła argumentacji, którą wykazałaby, że istnieje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie wskazała przepisu prawa, z którym wiązałaby potrzebę jego wykładni z uwagi na poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów w zakresie jego interpretacji.

Dla wykazania przyczyny przyjęcia skargi określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest wystarczające zacytowanie tez orzeczeń sądów bez przedstawienia odpowiedniej argumentacji – uwzględniającej odrębności stanów faktycznych spraw, na tle których zapadały powołane orzeczenia – argumentacji wykazującej, że rozbieżność wynika z różnej wykładni określonego konkretnie przepisu prawa.

Na koniec wypada zauważyć, że podstawą skargi nie objęto zarzutu naruszenia przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiącego podstawę prawną dochodzonego w sprawie świadczenia emerytalnego. Zgodnie zaś z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.